

Nieuwsbrief

Jaargang

03

Nummer

010

December 2011

NIEUWSBRIEF JOE ENGLISH, KUNSTSCHILDER

Dag beste kunstvriend,

Komt u in de Kerst- en Nieuwjaarsdagen de sfeer opsnuiven of cadeautjes kopen in Brugge? Dan moet u zeker eens binnen lopen in de O.L.Vrouwkerk, u kan er één van de mooiste schilderijen van Joe bewonderen in het hoogkoor.

Van 18 december 2011 tot 15 januari 2012 als alles meevalt, want de directie van het Bruggemuseum - Groeninge moet zijn toestemming nog geven voor deze ontlening. De voorzitter van de Kerkfabriek vond het een goed idee in deze periode dit mooie kersttafereel tentoon te stellen.

Op deze wijze is Joe English opnieuw aanwezig in zijn geboortestad Brugge met zijn unieke voorstelling van "de geboorte van Het Kind".

In onze 1^e nieuwsbrief kon je lezen wat het Kerstgebeuren voor Joe betekende (zie www.joe-english-kunstschilder.be).

Nu in Nieuwsbrief 10 kan je genieten van de poëtische ontroering door P. Van Moerlande bij de tekening van Joe's "Kerstmacht aan de IJzer". Wij hopen dat Joe ook aanwezig zal zijn in Brugge bij de herdenking van WO I in 2014-2018.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:
Joe English, Kunstschilder vzw
Rodestraat 53, 8000 Brugge

www.joe-english-kunstschilder.be

*Nieuwsbrieven 4 en 6 zijn ook beschikbaar in het Engels!
Stuur ze door naar familie en vrienden...*

Dit is een korte Nieuwsbrief. Voor het ogenblik zijn het drukke tijden op het adres van de zetel van onze vzw. Binnenkort verhuizen wij naar ons nieuwe aanpalende adres: Vuldersreijte 2, in Brugge.

Intussen wensen wij u allen prettige feestdagen, veel leesgenot en tot in 2012 !

Piet De Baere, Co English,
voorzitter secretaris

Vrienden van Joe English

Overleden: Dr. Carlos Goethals, Roeselare
Wij bieden de familie Goethals-Mulliez ons oprecht meeleven aan.

Ook steunend "vriend" worden? Boek of kaarten bestellen? Dat kan door éénmalig €50,00 te storten op rek 121-040556384 dan ontvangt u de catalogus, de nieuwsbrieven en wordt u uitgenodigd op onze volgende bijeenkomsten. Ons handige en mooi boek over "Joe's Kunst" 98 blz. met kleurillustraties, is te verkrijgen door overschrijving van € 20,00 (portkosten inbegrepen) met vermelding "cat. ...ex"

Kunstkarten met de schilderijen van Joe bestellen? Die kunnen nog vóór de feestdagen geleverd worden.

Verzending = gratis vanaf bestelling: 2 reeksen van 4 kaarten voor 12,00 € te storten op rek. BE03 1210 4055 6384 van vzw Joe English. (1 reeks van 4 = 6,00€ + 2,00 € portkosten)

U ziet ze op www.joe-english-kunstschilder.be

Warden Oom en Joe English

1. Warden Oom schrijft: (aan Alfons De Groeve) ⁽¹⁾

Hoogede, 24-1-1914

“Weerde

Zeere – te loope:

De spatie is zeer schoon, 't kleur is lief – ze staat mij aan – druk er op wat U belijft, 't is nog al wel.

Boertje Boers is om te stelen – een meesterwerk! (zeg het aan Joe). Algelijk zou er een brakhouwe moeten bij zijn – hij zou die kunnen doen op den grond staan tusschen Boertjes beenen en met den steert op Boertjes knie doen rusten tegen de hand.

'k Geef hier de teekening van een brakhouwe – Dat is een licht houweel met langen steert, waarmede men onkruid afkapt.*

De steert mag langer zijn

De vijfde.

Warden

Indien de platen niet gereed zijn, schaveelt 2 ex. thoope er zonder, om tegen 5 februari te kunnen verzenden voor Beernaertsprijs.”

(* = commentaar bij de tekening voor Joe, en Warden Oom maakt er zelf een schetsje bij !)

2. Het portret van Boertje Boers.

Dit jaar werd 150 jaar geleden Edward Vermeulen geboren in Beselare (1861-1934) Warden Oom was zijn schrijversnaam. In Beselare-Zonnebeke organiseert men tal van activiteiten in het herdenkingsjaar 2011 ⁽²⁾.

Katrijn Decuyper publiceerde een monografie over “Leven en Werk van Warden Oom”: het is een uitgave van “De Zonnebeekse Heemvrienden vzw” ⁽³⁾.

Op pagina 32 wordt één van de drie illustraties afgebeeld die getekend werden door Joe English voor het boek “De Dieperik”. Namelijk het portret van Boertje Boers (hoofdpersonage) met zijn brakhouwe. Het boek is een roman over handelaars en hun financiële speculatie. Warden Oom vertelt over boeren die snel rijk willen worden maar door hun speculaties op de beurs in armoede verzeild raken.

Hij heeft veel voorbereiding gestoken in dit werk en onderhield zich urenlang met diverse handelaars om zijn teksten realistisch te kunnen onderbouwen. Hij wilde duidelijk scoren bij de grote kenners van literatuur. (3, p.31-32)

Het exemplaar van de roman waarover wij beschikken bevat 3 illustraties getekend door Joe ⁽⁴⁾. Waren er oorspronkelijk meer dan deze drie? In hoofdstuk 1 “Boertje Boers” werd de tekening van Joe gekleefd tussen blz. 10 en 11 “... 't was waarachtig een schoon oud ventje,... met 'n grote brakhouwe...” schrijft Warden Oom (4, p10).

3. Wat leren wij uit deze brief?

- 3.1 Warden Oom was zeer tevreden over de tekening van Joe, “*een meesterwerk*”.
- 3.2 Maar ook over “de spatie” en “’t kleur” is hij tevreden. Waarover heeft Warden het hier? Wij veronderstellen dat het hier gaat over de boekomslag (cover). De oorspronkelijke omslag van de roman werd ook door Joe ontworpen in een artnouveau stijl in opdracht van de uitgever (5). Het ontwerp voor deze cover werd vroeger reeds gebruikt voor de eerste roman van Warden Oom “Herwording” die gepubliceerd werd in 1910 eveneens door uitgeverij Sint-Michiel in Brugge en Leiden. Wilde Alfons De Groeve, uitgever, met een reeks Warden Oom boeken starten? WO I doorkruiste echter dit project. Na WO I werd het hernomen door Joris Lannoo in Tielt, met illustraties van Jos Speybroeck, opvolger van Joe als illustrator bij Lannoo.
- 3.3 Alhoewel Warden Oom het portret een meesterwerk noemt, geeft hij in de brief toch een concrete aanwijzing bij het portret van Boertje Boers. Joe moet er nog een “*brakhouwe met een langen steert*” bij tekenen! Warden geeft er ook uitleg bij waarvoor het werktuig dient. Het is bekend dat Warden Oom als Edward Vermeulen taalkundige bijdragen publiceerde in “Biekorf” over de volkse uitdrukkingen en zegswijzen die hij integreerde in zijn romans.
- 3.4 Wij leren uit de voetnoot van de brief ook dat Warden Oom met deze roman wou deelnemen aan de Beernaertsprijs (6). Zijn roman “Herwording” werd bekroond met “*den eersten prijs van Brabant*”.
- 3.5 Maar waarom vraagt Warden Oom onrechtstreeks “of de platen niet gereed zijn”? Waarschijnlijk bedoelt hij de clichés of etsplaten, gemaakt naar de tekeningen van Joe. In elk geval waren de teksten reeds gedrukt. Dit zou de twee eigenaardigheden verklaren bij de publicatie. Vooreerst dat de 3 tekeningen pas achteraf werden in het boek gekleefd: tussen p.10 en 11 “*Boertje Boers*”, tussen 188 en 189 “*Stil geluk*” en tussen 260 en 261 “*De Vrede*”. Vervolgens staat op de originele kaft als publicatiedatum MCMXIII (1913). Maar Warden Oom verstuurde zijn brief pas op 24.1.1914, waaruit blijkt dat de uitgever nog niet klaar was !? Waren er technische problemen om goede etsplaten te maken van de illustraties? Of waren de platen nog niet klaar omdat Joe te laat was met zijn tekeningen? Ja... eind 1913 en begin 1914 waren drukke tijden voor Joe!

4. Bibliografie en aantekeningen

1. Archief familie English, Diksmuide, handgeschreven brief van Warden Oom met pen en zwarte inkt, op lichtgroen briefpapier, kwarto en gelinieerd, links boven voorgedrukt: Edward Vermeulen, Hooglede. De naam van de geadresseerde is niet vermeld. Waarschijnlijk was het aan Alfons De Groeve, stichter van Uitgeverij St.-Michiel in Brugge. Via hem kwam de brief bij Joe terecht.
2. www.wardenoom.be , thewratte@gmail.com o.a. een tentoonstelling in de Letterschuur te Zonnebeke.
3. Katrijn Decuypere, Van Babbe en Jan Verdorie – leven en werk van Warden Oom. Druk. Nollet, Zonnebeke, 2011, 88blz., veel illustraties.
4. Warden Oom, De Dieperik, Sint Michiel, Brugge en Futura, Leiden, 1913, 261 blz. De roman viel duidelijk in de smaak van veel lezers uit de streek van Woumen. Het is een beduimd en kapot gelezen exemplaar. De originele omslag ontbreekt maar is heringebonden met een stevige blinde kartonnen kaft. Het werd verwijderd uit de “Katholieke Volksboekerij” (n° 5.542) van Woumen wegens oude spelling en ons bezorgd door Herwig Callewaert.
5. Zie tentoonstellingscatalogus “Joe’s Kunst”, Lannoo, 2008, p. 58.

Zoekertje!!!

Kan iemand ons meer uitleg bezorgen over de “Beernaertsprijs”?

KERSTNACHT IN DE LOOPGRAAF

Nu luister hoe Jezus dien droeven Kerstnacht
Blijdschap en vree in de loopgraaf bracht.

Het front lag besneeuwd dien heiligen nacht
Daar stond een man alleen op de wacht.

Hij was zòd moe, hij kon niet meer,
Hij zakte tegen een hokje neer.

Er stond aan de hemel geen enkele ster,
Hij schreide: zijn kindertjes waren zóó ver.

Hij was zòd droef, hij was zòd moe,
Hij droomde en zijn oogen vielen half toe...

Toen sprankelde een vuurpijl boven hem:
Dat was de klaarte van Bethlehem.

Hij zag de vlakke wit en rein,
Zij glansde blank in dien wonderen schijn.

En in zijn hokje koud en wak,
Daar stond een krib onder 't schamel dak.

En in die krib op een handvol stroo
Lag 't Kindeke Jezus, dat straalde zoo.

En op den sneeuwgrond nat en kil,
Daar knielden drie Engeltjes vroom en stil.

Hij keek naar die Engeltjes-lief, en zie!
Dat waren zijn eigen kleuterkes drie.

Zijn Lieveke hief haar armpjes op
En zei: " 't Is schooner dan mijn pop".

Zijn Goeleke vouwde haar handjes vroom,
En keek, en durfde niet spreken van schroom.

Doch Rafke bad zijn bedeke vlug
En vroeg: "Komt vader dan niet terug?"

En 't Kindeke knikte, en lachte heel teer,
Als wou het zeggen: Ja Vader keert weer.

Dat alles zag de droomende man.
Zéér groot was zijn vreugd, hij schreide er van...

En zoo had het kind dien droeven Kerstnacht
Blijdschap en vree in de loopgraaf gebracht.

P. Van Moerlande

Was Joe English een dichter ?

Als je iemand vraagt "*ken jij Joe English?*" dan krijg je soms als antwoord "*was dat niet die dichter uit de eerste wereldoorlog?*" ?

Joe was wel een dichter, maar met pen en penseel in zijn tekeningen en schilderijen. Ook hebben de geschriften en brieven die van hem gekend zijn, naast een historisch ook een poëtisch karakter. Maar bij ons weten heeft hij zelf geen gedichten geschreven. Wel veel dichters geïnspireerd tot het schrijven.

Zo kregen wij van André Gysel de vraag of het gedicht "**Kerstnacht in de loopgraaf**" dat in tal van leesboeken in de lagere school verscheen, geschreven werd door Joe? Na enig onderzoek vonden wij dit gedicht terug in een bundel met 50 "Versjes voor huis en school" door P. Van Moerlande ⁽¹⁾.

Als Kerst- en Nieuwjaarswens publiceren wij hier voor de vrienden van vzw. J.E., de tekst samen met de tekening van Joe die de dichter inspireerde. Hier is sprake van 3 kinderen van Joe!!! Inderdaad er staan drie

kinderen op de tekening, de dichter zag er Lieve en Rafke in, de twee kinderen van Joe. De derde naam Goeleke is echter de naam van de hoofdpersoon in het Kerstverhaal geschreven door René Vermander, maar ook geïllustreerd met mooie tekeningen van Joe. ⁽²⁾⁽³⁾

1. P. Van Moerlande, Kinderland, Versjes voor huis en school, Lannoo, Tielt, Z.D., 72 blz., p66-67
2. René Vermandere, Dulake (kerstverhaal) in Ons Volk Ontwaakt, nr. 23.12 en 30.12.1911. geïllustreerd door Joe English
3. Paul De Baere, Joe English en Kerstmis, in Nieuwsbrief Joe English, kunstschilder, jg 01, nr 001, p.4-7

Joe English